

5 дәріс.

Зейін психологиясы

Жоспар:

1. Зейін туралы түсінік
2. Зейін түрлері
3. Зейіннің негізгі заңдылықтары

Зейін – ақиқат дүниедегі заттар мен құбылыстардың сезім мүшелеріне тікелей әсер етіп, тұтастай заттық түрде бейнеленуі.

Ал түйсік - сыртқы дүние заттары мен құбылыстарының жеке қасиеттері мен сапаларының миымызда бейнеленуі.

Зейіннің қасиеттері психологиялық феномен ретінде:

тұрақтылық – бір объектіге немесе бір мәселеге зейін аударылуының ұзақтығы. Тұрақтылық шеткі факторлармен анықталады, 2-3 секундтан ары бармайды, себебі одан кейін зейіннің ауысуы байқалады. Орталық зейіннің тұрақтылық кезеңі бірнеше минуттарды қамтиды. С.Л.Рубинштейннің пікірінше, орталық зейіннің ұзақтығы, сол объекте жаңа мазмұнды аша алу мүмкіндігіне тәуелді;

.

зейіннің концентрациясы – зейін аймағын шектеу кезіндегі белгінің жоғарғы белсенділігі. А.А. Ухтомскийдің доминанттар принципіне сәйкес, зейін концентрациясы бас ми қыртысындағы доминантты аймақтың қозуынан кейінгі бір мезгілде тежелген қалған бөлігінде құбылысы;

зейіннің бөлінуі – адам орталық
зейінде әр түрлі объектілерді бір
уақытта ұстап тұру қабілеттілігі;

зейіннің ауысуы - ол бір әрекет түрімен келесіге өтудегі жылдамдығы (аңғалақтық – ауысудың төмендігі);

зейіннің заттылығы - қойылған мәселеге, белгілердің өзектілігі және тағы басқаларына сәйкес арнайы белгілер кешенін бөліп алу қабілеттілігімен байланысты;

зейіннің көлемі – бір мезгілде қабылданатын объектілер саны.

Зейін түрлері.

Егер бағыттылық және тұрақтылық ырықсыз болса, онда зейіннің бұл - түрі ырықсыз. К.К. Платоновтың пікірі бойынша ырықсыз зейіннің бір түрі – нұсқау (белгілі бір іс-әрекетке тұлғаның дайын тұруы) болып табылады.

- Егер зейіннің бағыттылығы мен тұрақтылығы саналы түрде жүргізілсе, ол зейін түрі – **ырықты.**

Бақылау сұрақтары:

1. Зейіннің анықтамасы және оның сипаттамасы?
2. Зейіннің негізгі түрлерінің жіктемесін көрсетіңіз?
3. Зейіннің негізгі заңдылықтарын сипаттаңыз?

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі

1. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию.- М., 2009.
2. Жақыпов С.М. Жалпы психология негіздері: дәрістер курсы. - Алматы, 2008.- 159.
3. Жақыпов С.М. Жалпы психологияға кіріспе. – Алматы, 2013.
4. Жарықбаев, Қ. Жантануға кіріспе. - Алматы: "ИНФОРМ - АРНА", 2009.- 187.